

סימן א. בדין שחטו לשמו ושלא לשמו, נט ע"ב – ס ע"א

- א. משנה. הפסח ששחטו שלא לשמו, וקבל והלך וזרק זרק שלא לשמו, או לשמו ושלא לשמו, או שלא לשמו ולשמו – פסול. כיצד לשמו ושלא לשמו? לשם פסח ולשם שלמים. שלא לשמו ולשמו – לשם שלמים ולשם פסח.
- ב. גמרא. בעי רב פפא: בעבודה אחת תנן או בשתי עבודות תנן? בעבודה אחת תנן, ורבי יוסי היא, דאמר אף בגמר דבריו אדם נתפס. דאי רבי מאיר הא אמר תפוס לשון ראשון. או דילמא בשתי עבודות תנן, ואפילו לרבי מאיר דאמר תפוס לשון ראשון – הני מילי בעבודה אחת, אבל בשתי עבודות – מודה דמיפסיל.
- ג. אמרי: אחיאי? אי נימא אשלא לשמו ולשמו – בין בעבודה אחת בין בשתי עבודות, בין לרבי מאיר בין לרבי יוסי איפסיל ליה מקמייתא, דהא לרבי יוסי נמי אף בגמר דבריו אדם נתפס אית ליה. אלא: אלשמו ושלא לשמו מאי?

שלושה משתנים בסוגיא [הערך הקל מימין]:

- א. סדר הדברים [לשמו ושלא לשמו / שלא לשמו ולשמו]
 ב. מספר העבודות [אחת / שתיים]
 ג. מחלוקת התנאים [ר"מ: תפוס לשון ראשון / ר"י: אף לשון אחרון]

שלא לשמו ולשמו			לשמו ושלא לשמו		
ר"י	ר"מ		ר"י	ר"מ	
פסול	פסול	עבודה אחת	פסול	כשר	עבודה אחת
פסול	פסול	שתי עבודות	פסול	פסול	שתי עבודות

הטבלה השמאלית הומוגנית: כיוון שפתח בשלא לשמו, גם לר"מ דס"ל תפוס ל"ר, פסול אפילו בעבודה אחת. גם השורה התחתונה בשתי הטבלאות הומוגנית: כיוון שכל עבודה פוסלת בפני עצמה לעולם פסול. נחלקו רק על השורה העליונה בטבלה הימנית, דהיינו כשבשני המשתנים הראשונים מתקיימים שני הערכים הקלים: פתח בלשמו, ובעבודה אחת: לר"מ כשר דפוס ל"ר ולר"י פסול דאף לשון אחרון.

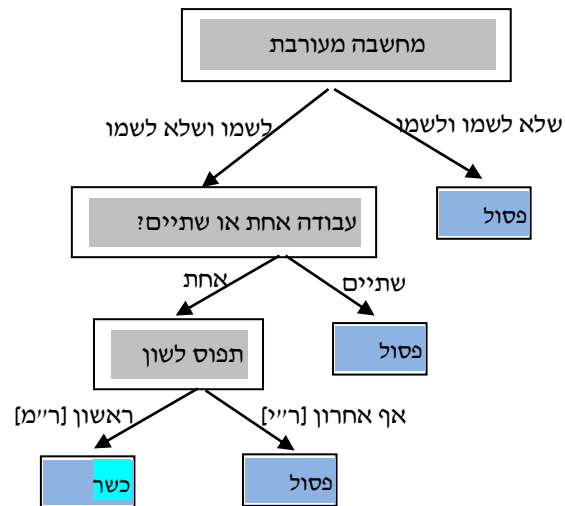
המשנה פוסלת בשני הערכים של המשתנה הראשון, בין אם פתח בלשמו ובין אם פתח בשלא לשמו. לא מפורש במשנה האם הפסול תלוי בערכים של המשתנים האחרים. והנה, אם פתח בשלא לשמו [טבלה שמאלית] הפסול לא תלוי במשתנים האחרים: גם לר"מ אפילו בעבודה אחת פסול; אך אם פתח בלשמו [טבלה ימנית] לר"י פסול אפילו בעבודה אחת, ולר"מ דווקא בשתי עבודות.

מהלך הסוגיא

בסעיף ב תולה ר"פ את המשתנה השני בשלישי: אם המשנה עוסקת בעבודה אחת [שורה עליונה] היא מתאימה רק לר"י, ואם בשתי עבודות [שורה תחתונה] היא מתאימה גם לר"מ.

בסעיף ג הגמרא מקשרת את המשתנה הראשון לשני האחרונים, דהיינו מצמצמת את התלות שיצר ר"פ לטבלה הימנית בלבד, שכן בטבלה השמאלית אפילו בעבודה אחת פוסל רבי מאיר.

נתאר את היחס בין המשתנים גם בתרשים הבא :

אם המשנה מדברת על עבודה אחת, אין תלות במחלוקת ר"מ ור"י, אך אם בשתי עבודות היא מתאימה רק לשיטת רבי יוסי.